

ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื่อ: ความเชื่อ รูปเคารพ และบทบาท

Long Gaoyun

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาไทยศึกษา

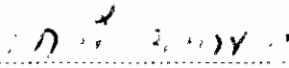
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2557

ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

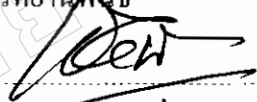
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ Long Gaoyun ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

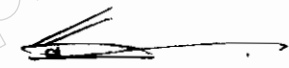

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ภารดี มหาขันธ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ เชาวน มณีวงษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ภารดี มหาขันธ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ลิ้มถาวรนนต์)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ดร.บุญรอด บุญเกิด)

วันที่ ๑๑ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ภารดี มหาขันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ผลงาน ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ และรองศาสตราจารย์ เซาวน มณี วงษ์ ที่ท่านให้ความเมตตาเสียสละเวลา รับเป็นประธาน กรรมการสอบ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความเมตตาจากนายบุญยุทธ พนมศักดิ์ประธานที่ปรึกษา ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จ้อ เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับกำเนิดและพัฒนาการ การวางแผนผัง การตกแต่ง และความเชื่อต่าง ๆ ของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จ้อ นางสาวธนภรณ์ จันทรแดง ประชาสัมพันธ์ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จ้อ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเข้าศึกษา และให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จ้อเป็นจำนวนมาก นายจิระพงษ์ สุขนอก อนุญาตให้ถ่ายภาพ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีแก้ปีชง และนายศักดิ์สิทธิ์ งามสง่า พนักงานประจำหน่วยกู้ภัยมูลนิธิธรรมรศมีมณีนรัตน์ เป็นผู้ให้ข้อมูลด้านบทบาทของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จ้อ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนไทยศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย และขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตไทยศึกษา ที่ให้ความปรารถนาดีและช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้กรุณาให้การช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลแก่ผู้วิจัย ขอกราบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวทุกท่านที่ทำให้กำลังใจ และเอาใจใส่ดูแลห่วงใยผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ คุณค่าและประโยชน์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตัญญูทดแทนแด่บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

Long Gaoyun

55910169: สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ (ไทยศึกษา)

คำสำคัญ: ความเชื่อ รูปเคารพ/ บทบาทของศาลเจ้า/ ศาลเจ้า

Long Gaoyun: ศาลเจ้าน่าจาซาไท้จื้อ: ความเชื่อ รูปเคารพ และบทบาท

(NAJASATAICHUE CHINESE TEMPLE: THE BELIEFS, THE IMAGES AND THE ROLES)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ภาควิชาอักษรศาสตร์, กศ.ม., บุญเชิด หนูอิม, ป.ด., 106 หน้า.

ปี พ.ศ. 2557

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากำเนิดและพัฒนารูปแบบของศาลเจ้าน่าจาซาไท้จื้อ ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านการวางแผนผัง การตกแต่ง และรูปเคารพที่ปรากฏในศาลเจ้าน่าจาซาไท้จื้อ กิจกรรม และจุดประสงค์ของการมากราบไหว้ขอพร รวมทั้งศึกษาบทบาทของศาลเจ้าน่าจาซาไท้จื้อต่อชุมชน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้ข้อมูลทั้งลายลักษณ์ และมิใช่ลายลักษณ์ ข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และข้อมูลภาพ และนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์สมชาย เจริญศิริ ผู้ให้กำเนิดศาลเจ้าน่าจาซาไท้จื้อขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2534 เดิมทีเป็นเพียงศาลเจ้าเล็กๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ท่านดำริจะพัฒนาศาลเจ้าแห่งนี้ให้ใหญ่โตสง่างาม เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษามายุ 72 พรรษา การก่อสร้างศาลเจ้าใหม่แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2543

ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนปรากฏในการวางแผนผัง การตกแต่ง และการจัดวางตำแหน่งของรูปเคารพ ด้วยการเน้นความสมดุลในการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ การประดับตกแต่งด้วยประติมากรรมและภาพจิตรกรรมเป็นแบบศิลปกรรมจีน เป็นความเชื่อในลัทธิเต๋า นอกจากนี้รูปเคารพของศาลเจ้าแห่งนี้ทั้งหมดมาจากลัทธิเต๋า

บทบาทของศาลเจ้าน่าจาซาไท้จื้อมีต่อชุมชน คือเป็นสถานที่พึ่งทางจิตใจ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมแก้ปวง และทำบุญต่าง ๆ นอกจากนี้ศาลเจ้าแห่งนี้ยังเป็นสถานที่พบปะสมาคมเรียนรู้ ให้ความบันเทิง ให้ความช่วยเหลือ และเป็นศูนย์กลางของลัทธิเต๋าในประเทศไทย

55910169: MAJOR: THAI STUDY: M.A. (THAI STUDY)

KEYWORDS: THE BELIEFS/ THE IMAGES/ THE ROLES/ NAJASATAICHUE CHINESE TEMPLE

LONG GAOYUN: NAJASATAICHUE CHINESE TEMPLE : THE BELIEFS, THE IMAGES AND THE ROLES. ADVISOR COMMITTEE: PARADEE MAHAKHAN, M.Ed., BOONCHERD NUIM, Ph.D., 106 P. 2014.

The purpose of this qualitative study was to examine the origin and development of Najasataichu Chinese Shrine. Especially, it aimed at investigating the beliefs of Chinese-Thai people through the architectural design, decoration, god images found in the shrine, religious activities, and purposes of prayers visiting the shrine. Also, this study attempted to examine the roles of the shrine on the community. The data collection was conducted through the investigation of document, observation, interview, and photographic illustrations. The results of this study were presented using a descriptive analysis.

The results of the study revealed that Najasataichu Chinese Shrine was found by a man, named Somchai Chaysiri in March, 1991. This shrine was originally a small one. Later, in 1996, to honor and celebrate His Majesty the King Bhumibol Adulyadej's 72nd birthday, the shrine was expanded to its elegance. The renovation of the shrine was completed in the year 2000.

The belief of Chinese-Thai people was reflected in the architectural design, decoration, and the layout of the position of god images found in Najasataichu Chinese Shrine. Focused on the balance of the construction, the shrine was decorated with sculptures and mural paintings with Chinese arts that reflected the beliefs in Taoism. In addition, all god images placed in the shrine were from a religious belief of Taoism.

Regarding the roles of Najasataichu Chinese Shrine, it was shown that the shrine has been a place of mental and spiritual reliance for people visiting it. Finally, it was found that the shrine has played an important role as a place for social meeting and the center for learning, rescuing, and Taoism in Thailand.

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญในการศึกษาวิจัย.....	1
คำถามของการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 ชุมชนจีนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและความเชื่อพื้นฐานของชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับศาลเจ้า.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อของชาวสายจีน.....	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปเคารพ.....	15
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาท.....	16
การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชุมชนจีนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.....	18
การตั้งถิ่นฐานของชุมชนจีนในจังหวัดชลบุรี.....	21
ความเชื่อพื้นฐานของชาวจีน.....	23
3 ศาลเจ้าหน่าจาซาไท้จื้อ: กำเนิดพัฒนาการ ความเชื่อการวางผัง และการตกแต่ง.....	34
การสร้างศาลเจ้าในประเทศไทย.....	34
กำเนิดและพัฒนาการของศาลเจ้าหน่าจาซาไท้จื้อ.....	39
ความเชื่อในการวางแผนผัง.....	44
ความเชื่อในการตกแต่ง.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 รูปเคารพ และบทบาทของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อ.....	69
ประวัติความเป็นมา ตำนาน และความเชื่อที่เกี่ยวกับรูปเคารพ	69
บทบาทของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อที่มีต่อชุมชน	82
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
สรุปผล..	93
อภิปรายผล.....	97
ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก... ..	104
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	106

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3-1 ศาลเจ้าหลังเก่า พ.ศ. 2534	40
3-2 หลังบูรณะศาลหลังเก่า พ.ศ. 2536	41
3-3 การก่อสร้างศาลเจ้า เมื่อ พ.ศ. 2538	42
3-4 งานก่อสร้างแล้วเสร็จ เมื่อ พ.ศ. 2543	43
3-5 แผนที่ศาลเจ้านำมาหาหาให้จื้อ	45
3-6 พระกษัตริย์ภักดีโพธิสัตว์	46
3-7 องค์ดวงดาวเทพพระเคราะห์	46
3-8 องค์เทพหน้าหาหาให้จื้อ	47
3-9 องค์เง็กเซียนฮ่องเต้	48
3-10 เทพหั่งเจีย	48
3-11 องค์สมเด็จพระอนุตรธรรมมารดา	49
3-12 สมเด็จพระมารดา แต่งดวงดาว	49
3-13 หั่ง กิ่ง เหล่า โจ้ว	50
3-14 หอระฆังกับหอกลอง	51
3-15 สระน้ำ	51
3-16 หอฟ้าดินกับศาลาประทับองค์แม่พระธรณี	52
3-17 รูปมังกรไข่มุกบนสันหลังคา	54
3-18 หงส์คู่ปรากฏที่แถบหลังคา	55
3-19 ดอกโบตั๋น	55
3-20 เมฆ	56
3-21 ดอกไม้และใบไม้มีวัน	56
3-22 การตกแต่งหลังคาของศาลเจ้านำมาหาหาให้จื้อ	57
3-23 เสามังกร	58
3-24 สระเสือกกับสระมังกร	58
3-25 สระบัว	59
3-26 แกะสลักรูปสิงห์	60

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3-27 เทพประดุหรือหมื่นเสน	61
3-28 เทพเจ้าหรือเซียน	62
3-29 พืช	63
3-30 สัตว์	64
3-31 สิ่งของเครื่องใช้	65
3-32 นำมาจากวรรณกรรมจีน หรือเรื่องเล่าพื้นบ้านของจีน	66
3-33 ประวัติเทพหน้าจางาให้จื้อ	67
4-1 เทพให้ส่วย 60 องค์	72
4-2 เครื่องสักการะองค์เทพเจ้าให้ส่วย	73
4-3 เทียบเคียง ซึ่งเปรียบเทียบเสมือนสารส่งองค์เทพเจ้าเขียนชื่อ สกฏ วัน เดือน ปีเกิดที่อยู่ เพื่อขอพรจากองค์เทพเจ้า	73
4-4 พระกษัตริย์รภโพรสัตว์	75
4-5 เทพหน้าจางาให้จื้อ	78
4-6 เง็กเซียนฮ่องเต้	80
4-7 พระอนุตรธรรมมารดา	82
4-8 ผู้มากราบไหว้เทพเจ้า (1)	84
4-9 ผู้มากราบไหว้เทพเจ้า (2)	85
4-10 การไหว้เทพให้ส่วย 60 องค์	86
4-11 พิธีแก้ปวง	86
4-12 การทำบุญไถ่ชีวิตโค-กระบือ	87
4-13 การทำบุญบริจาคโรงศพ	87
4-14 งานเทศกาลกินเจ ประจำปี พ.ศ. 2556	88
4-15 งานเดินข้ามสะพาน อายุ วัฒนะ พ.ศ. 2556	89
4-16 อาคารที่กำลังดำเนินการก่อสร้างประทับองค์พระมหาโพธิสัตว์กวนอิม 84 ปาง	90
4-17 การแห่เชิดสิงโตในช่วงปีใหม่	91
4-18 การแสดงงิ้วช่วงเทศกาลกินเจ	91
4-19 มุลินีธรรมรัศมีมณีรัตน์ มังกรชลบุรี	92